

Прокопчук В.С.,
доктор історичних наук, професор
(м. Кам'янець-Подільський)

*«Бажаю так скінчити я свій шлях,
Як починала: з співом на устах»
Леся Українка*

Огієнкіана професора Є.І. Сохацької

У статті простежується науково-дослідницька огієнкознавча праця професора Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка Є.І. Сохацької, її організаційна діяльність щодо повернення в Україну доброго імені й творчого спадку Івана Огієнка, одного з організаторів й першого ректора державного українського університету в Кам'янці-Подільському у 1918-1920 рр.

Ключові слова: Іван Огієнко, Є.І. Сохацька, Кам'янець-Подільський, Центр огієнкознавства, університет.

Євгенія Іванівна Сохацька – кандидат філологічних наук, професор кафедри історії української літератури та компаративістики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, голова Всеукраїнського Товариства Івана Огієнка, лауреат всеукраїнської премії імені Івана Огієнка. Її світогляд і патріотичну позицію формувала Львівщина, край, де в силу історичних обставин рідна мова, історія і культура завжди мали особливий ґрунт, де завжди пульсувала національна українська ідея.

Євгенія Сохацька народилася 13 серпня 1944 року в с. Озимина Велика Самбірського району. 1960 року закінчила Дублянську середню школу. Вищу освіту протягом 1960-1965 рр. здобувала в Дрогобицькому державному педінституті імені Івана Франка. Навчання поєднувала з громадською роботою, участю в гуртках. Наукові традиції, що панували у ВНЗ (тут у колишній Дрогобицькій гімназії навчалися письменник і філософ Іван Франко, учений Іван Верхратський, письменники Лесь Мартович і Василь Стефаник), інтуїтивно сприяли педагогічному вибору випускниці, її заняттям філологією, літературознавством [2, с. 414-416]. Аспірантуру проходила в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (1971–1974 рр.). 1975 року захистила кандидатську дисертацію на тему «Современник» (1836–1866 рр.) і українська література. Проблеми російсько-українських літературних взаємозв'язків [9, с. 3].

1974 року почала працювати у Кам'янець-Подільському державному педінституті старшим викладачем кафедри української літератури, яку 1984 року й очолила. На цій посаді виразно проявилися її організаторські здібності: зріс науковий потенціал кафедри, налагодилось методичне забезпечення навчального процесу, посилились зв'язки з освітніми закладами міста та області. Візитною карткою кафедри стало проведення під керівництвом Є. І. Сохацької щорічних Шевченківських вечорів. 1988 року на конкурсній основі вона була обрана деканом філологічного факультету і займала цю посаду до 2004 року. За час її керівництва факультет став одним із провідних центрів національної освіти і виховання. Великий резонанс викликала ініційована Є. І. Сохацькою ще за радянських часів всеукраїнська науково-практична конференція «Т. Г. Шевченко і Поділля», рекомендації якої зафіксували вимогу встановлення в Кам'янці-Подільському пам'ятника Т. Г. Шевченкові, котрий відвідав місто 1846 року. 22 жовтня 1990 року факультет виступив організатором вечора з нагоди відкриття 22 жовтня 1918 року Кам'янець-Подільського державного

українського університету. Саме тоді вперше прозвучало слово про ректора професора Івана Огієнка[5, с. 83].

Посаду декана успішно поєднувала з обов'язками доцента кафедри української літератури. Читала і продовжує читати курси «Історія української літератури перших десятиріч XIX ст.», «Історія української літератури 40–60-х рр. XIX ст.», «Історія літературної критики», а також спецкурс «Творчість Т. Г. Шевченка як націєтворчий чинник», керує проблемною групою «Т. Г. Шевченко і літературний процес XIX ст.», написанням студентами курсових, дипломних і магістерських робіт [9, с. 4].

Про широкий спектр її наукових досліджень свідчать публікації. Біобібліографічний показчик «Сохацька Євгенія Іванівна», виданий до 35-річчя науково-педагогічної діяльності, засвідчив, що тільки за період 1974-2008 рр. вона опублікувала 129 наукових і навчально-методичних праць та 104 науково-популярних матеріалів періодичних виданнях, на сьогодні – понад 260 [9]. Основні напрями науково-дослідницької діяльності професора Є.І. Сохацької – історія української літературної критики XIX ст., історія російсько-українських літературних взаємин XIX ст., культурно-просвітницький рух XIX – початку XX ст.

Зацікавленість особою Івана Огієнка, породила ще один важливий напрям наукових досліджень Є. І. Сохацької. Сьогодні її Огієнкіана налічує понад 130 позицій.

Євгенія Іванівна виступила ініціатором, редактором та одним з упорядників показчика праць про І. Огієнка й автором біографічного нарису і цим зробила помітний внесок у справу дослідження життя і творчості митрополита Іларіона (проф. І. Огієнка) в Україні [3].

Він зафіксував 604 праці багатьох науковців, серед яких лідируючу роль (а це 114 статей, розвідок, нарисів, рецензій), займає Євгенія Іванівна. Своїми дослідженнями вона охопила різні напрями життя і наукової діяльності І. Огієнка: 4 матеріали присвячені біографії І.І. Огієнка; 13 – його державотворчій діяльності; у її полі зору опинились соратники та учні І. Огієнка Григорій Костюк, Олімпіада Пашенко-Шульмінська, Іванна Синенька-Іваніцька – 11 публікацій; його культурологічна спадщина – 18 статей; церковно-богословська діяльність – 6; літературознавча праця – 24; питання пошанування імені І. Огієнка в Україні, повернення його наукового доробку – 31[3, с. 16-62].

Високо оцінив розвиток огієнкознавства в Україні і в Кам'янці-Подільському, зокрема, доктор філологічних наук, професор М. С. Тимошик. У рецензії на біобібліографічний показчик «Іван Огієнко: «Тобі, Україно, віддав я всі сили...» він відзначив, що вказана праця посяде гідне місце в загальнонаціональній бібліографістиці, стане поважним кроком до створення всеукраїнської огієнкіани [9, с. 4].

Особливої уваги заслуговує збірник наукових праць «Іван Огієнко і сучасна наука та освіта», ініціатором видання та відповідальним редактором якого стала Євгенія Іванівна. Протягом 2003-2011 рр. побачило світ 8 його випусків. Матеріали збірника репрезентують основні напрями сучасного огієнкознавства: історичний, філософський, політичний, релігійний, культурологічний, мовознавчий та книгознавчий.

2004 року 30-річчя своєї науково-педагогічної діяльності Євгенія Іванівна підсумувала книгою «На варті українства», вмістивши в ній 55 своїх літературознавчих і культурологічних праць [7]. Книгу поблагословили в світ Н.Й. Волошина, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України, Г.Й. Насмінчук, колега, заступник декана факультету української філології, - автори вступних статей, відповідальність за видання розділили рецензенти доктори філології й професори О.В. Кеба і Г.М. Шгонь та відповідальний редактор О.М. Завальнюк, ректор університету,

професор. Авторка погрупувала свій доробок за трьома напрямками: статті, де знайшли відображення теоретичні й типологічні аспекти літературного процесу ХІХ ст., про літературу, культуру й освіту як націєтворчий чинник, і, звичайно – цикл із 14 наукових розвідок про життя і творчість І. Огієнка, його погляди на методологію наукової праці, проблему релігійності Тараса Шевченка, роль друкованих видань у боротьбі за українство та ін. [7, с. 376-377].

Варто підкреслити, що немало зробила Євгенія Іванівна і в царині літературного краєзнавства. Це й аналіз балад Степана Руданського, повісті Марка Вовчка «Кармелюк», розвідки про Олімпіаду Пашенко, галичан у Кам'янець-Подільському державному українському університеті в 1918-1920 рр., про Подільську «Просвіту», науково-педагогічну діяльність професора П.І. Свідера, славетного Григорія Костока з Боришківцево тощо [7, с.373-375]. Від книги до книги краєзнавчий доробок набуває ознак ще одного важливого напрямку наукового пошуку професора Є.І. Сохацької.

У серпні 2007 року побачила світ чергова книга професора кафедри теорії та історії журналістики й української літератури Кам'янець-Подільського державного університету Євгенії Іванівни Сохацької «Молюся за весь Рідний край...», приурочена 125-й річниці від дня народження Івана Огієнка[8]. Вона містить добірку статей авторки про його світоглядні позиції й наукову, культурологічну діяльність. Її звернення до життя й наукової діяльності Івана Огієнка цілком вмотивоване. Україна повертає з небуття постаті замовчуваних борців, осягає й значимість спадку І.І. Огієнка. Син Волині як державотворець, організатор освіти в Українській Народній Республіці він у значній мірі сформувався на Поділлі, саме в Кам'янці-Подільському, де 1918 року очолив один з перших українських державних університетів. Центральною частиною книги є цикл із 19 статей, підготовлених Є.І. Сохацькою в різний час. Вони складають дві третини багатосторінкової праці і є підсумком певного етапу пізнання життя й творчості Видатного Українця. Важливе місце займають додатки, які доповнюють основні ідеї книги суттєвими фактами культурно-просвітницької роботи Всеукраїнського товариства Івана Огієнка, Центру огієнкознавства при Кам'янець-Подільському державному університеті.

Залишимо за читачем первинність вражень від змісту книги. Зазначимо лише, що кожна стаття позначена глибиною й скрупульозністю дослідницької праці вправного науковця, яка крок за кроком, по зернині збираючи факти, вибудовує систему обґрунтувань і доказів. Візьмемо для прикладу першу статтю «Не гнись під вдарами обуха» [8, с. 8-44]. Вдало дібраними свідченнями сучасників, за допомогою їх заяв, звернень, вміщених у канадських часописах «Слово істини», «Наша культура», «Новий шлях», професор Є.І. Сохацька розбиває видумки деяких «критиків» про якесь співробітництво митрополита Іларіона з німецькою владою. Показує, що Владика найбільше потерпав якраз від відсутності порозуміння з окупантами, зазнавав усіляких утисків від генерал-губернатора Франка, який ігнорував хіротонію-обрання Івана Огієнка архієпископом Холмсько-Підляським, жодного разу не зустрівся з ним. До числа вагомих аргументів додала й фотокопію листа Служби безпеки України, підписаного генералом В. Пристайком (1998), про те, що «у державному архіві Служби безпеки України, ні в УСБУ у Хмельницькій області та в архівних підрозділах інших обласних управлінь СБУ, а також у Центральному архіві Федеральної Служби безпеки Росії, будь-яких документальних матеріалів про І.І. Огієнка не має» [8, с. 249]. Висновок зробити неважко: якщо навіть спецслужби Російської Федерації та України не мають компромату, то... За матеріалами вказаної періодики прослідкувавши кам'янець-подільський, варшавський, холмський, канадський періоди життя, устами тих, хто жив

поруч, бачив і знав щоденне життя Івана Огієнка, Є.І. Сохацька розбиває сумніви й наклепи, переконує в жертвовності й подвижництві його земного буття.

Є.І. Сохацька стала одним з основних ініціаторів перетворення Кам'янець-Подільського державного педінституту в університет і надання йому імені Івана Огієнка. Ось деяка хроніка легітимізації його імені й наукового спадку [4, с.228-230]:

1990 – рада філологічного факультету Кам'янець-Подільського педагогічного інституту, очолювана деканом Є.І. Сохацькою, приймає рішення (протокол №2 від 28 листопада) про звернення до вищих державних інстанцій про перетворення ВНЗ в університет з присвоєнням йому імені Івана Огієнка.

1991 – виступ Є.І. Сохацької (вперше в Україні! Незадовго до проголошення незалежності) на республіканській науково-практичній конференції «Використання спадщини повернутих і забутих діячів науки і культури в навчальному процесі педагогічного вузу та школи» (29-31 травня, м. Рівне) про ректора Кам'янець-Подільського державного українського університету Івана Огієнка.

1992 р., 16-17 квітня – подолавши чималі перепони, у Кам'янці-Подільському відбулася науково-теоретична конференція «Духовна і науково-педагогічна діяльність І.І.Огієнка (1882-1972 рр.)» – перша в Україні; було ініційовано, а на львівській науковій конференції «Незабутні імена науки» 27 травня 1992 р. створено Товариство Івана Огієнка, очолене головою Євгенією Сохацькою, співголовами Андрієм Бурячком – доктором філології, Олексієм Опанасюком – головою Житомирської обласної організації Національної спілки письменників України, Олегом Купчинським – доктором філологічних наук, науковим співробітником Наукового товариства ім. Т. Шевченка (Львів), відповідальними секретарями Іриною Тюрменко, правнучкою І.Огієнка по лінії брата, та Сергієм Болтівцем, кандидатом психологічних наук. У вересні того року вчена рада К-ПДП прийняла рішення про реорганізацію інституту в університет, відповідні документи направила Кабінету міністрів України.

1993 – Товариство Івана Огієнка ініціювало внутріінститутський референдум, зібрало біля двох тисяч підписів на підтримку ідеї реорганізації ВНЗ.

1995 – створено Комітет з присудження премії ім. І.Огієнка, кілька громадських організацій Кам'янця-Подільського, а найперше Товариство Івана Огієнка, «Просвіта», надіслали заяву-звернення Прем'єр-міністру Є. Марчуку, міністру освіти М. Згуровському щодо реорганізації Кам'янець-Подільського педінституту в університет і присвоєння йому імені першого ректора.

1997р., 22 жовтня – урочисто презентовано Кам'янець-Подільський державний педуніверситет, але вже без імені В.Затонського і ще без імені І.Огієнка; в Україні відзначено 115-річницю від дня народження І.Огієнка; у Кам'янці-Подільському відбулася друга огієнкознавча наукова конференція.

1998 – розгортається шалена боротьба навколо імені І.Огієнка. Заступник голови СБУ В.Пристайко на звернення голови товариства Івана Огієнка Є.І.Сохацької повідомив, що компрометуючих матеріалів про І.І.Огієнка в архівах СБУ та Центральному архіві Федеральної служби безпеки Росії не виявлено. На захист доброго імені вченого піднялася преса, у «Подільських вістях» зі статтею «Іван Огієнко» «Працю довершить наступне покоління?» виступила Тетяна Слободянюк.

2003 р., 17 вересня – у день проведення Другого міжнародного конгресу українських істориків «Українська історична наука на сучасному етапі розвитку» за ініціативою Всеукраїнського товариства Івана Огієнка, очолюваного Є.І. Сохацькою, відбулося урочисте відкриття меморіальної дошки, присвяченої фундатору і першому ректорові Кам'янець-Подільського державного університету професору І.Огієнкові, яке

за участі широкої наукової і педагогічної громадськості здійснили ректор О.Завальнюк, голова облдержадміністрації В.Луңдишев, Кам'янець-Подільський міський голова О.Мазурчак та професор І.Тюрменко. На стелі зображений митрополит Іларіон (проф. І.Огієнко) і слова: «Іван Огієнко (1882-1972) – фундатор і ректор Кам'янець-Подільського українського державного університету, відкритого 22 жовтня 1918 року».

Питання надання університету імені Івана Огієнка має також доволі тривалу й драматичну історію, яка успішно завершилася 20 серпня 2008 року, коли Прем'єр-міністр України Юлія Тимошенко підписала розпорядження за № 1119-р «Про присвоєння імені Івана Огієнка Кам'янець-Подільському національному університету»: «Прийняти пропозицію МОН про присвоєння імені Івана Огієнка Кам'янець-Подільському національному університету та надалі іменувати його – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка» [9, с. 5].

Закономірним є і той факт, що саме на базі Кам'янець-Подільського держуніверситету виник Центр огієнкознавства. Адже тут відбулася перша огієнківська наукова конференція. Звіди зусиллями кандидата філологічних наук, професора Є.І. Сохацької ініціювалися, знаходили підтримку і її різноманітну участь інші огієнкознавчі науки заходи. Пропозиції голови Товариства Івана Огієнка щодо відкриття в університеті огієнкознавчої науково-дослідної структури знайшли підтримку ректора університету професора Завальнюка Олександра Михайловича. 24 червня 2004 року вчена рада університету під його головуванням затвердила «Положення про науково-навчальний Центр огієнкознавства» і керівництво Центром поклало на доцента кафедри української літератури Є. І. Сохацьку. Євгенія Іванівна з повним професійним і моральним правом й сьогодні очолює цю структуру, але вже в статусі професора кафедри історії української літератури та компаративістики.

За короткий час Центр сформував бібліотеку, яка налічує близько 500 праць професора І.І.Огієнка та книг про нього. Велику цінність складають книги І.Огієнка, видані Вінніпезьким Інститутом дослідів Волині за сприяння Товариства «Волинь», і в першу чергу голови управи ІДВ доктора Сергія Радчука та голови Товариства Іллі Онуфрійчука. З останнім автор статті зв'язав стосунки ще 1996 року, отримав з Канади три посилки літератури, у тому числі – твори професора І.Огієнка, які передав колишньому ректорові професору А.О.Копилу, а решту згодом – керівнику Центру, всього – близько 50 книг. Основні надходження літератури з діаспори сталися після встановлення зв'язків Є.І.Сохацької з секретарем ІДВ Надією Шаварською та Ніною Луговою з Вінніпегу. 12 січня 2005 року ректор університету О.М.Завальнюк висловив подяку керівникові управи ІДВ докторові С.Радчуку за праці митрополита Іларіона (проф. І.Огієнка) та книги інших науковців діаспори, видані Інститутом й передані Центру огієнкознавства, запросив до дальшої співпраці [4, с. 232].

У рамках відзначення 90-річчя Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка 22 жовтня 2008 року відбулося відкриття на фасаді головного корпусу університету меморіального скульптурного знаку, присвяченого Кам'янець-Подільському державному українському університету. Почесне право зняти біле покривало було надане відомим в Україні особистостям – ученим – огієнкознавцям: киянам – доктору історичних наук, академіку НАН України, директору Інституту історії України НАН України В. Смолю, доктору філологічних наук, академіку М. Тимошику та кам'янчанам – ректору університету професору О. Завальнюку та кандидату філологічних наук, професору Є. Сохацькій.

Євгенія Іванівна Сохацька почувалася піднесено-урочистою, адже саме вона була біля витоків боротьби за відродження Огієнкового духу, за повернення його імені в

Україну, у Кам'янець-Подільський і несхитно йшла до цієї мети, переживши різні випробування. Натхненно прозвучало в її промові «Справедливість восторжествувала! І хоча зараз багато говориться про політичні чи економічні негаразди, можна стверджувати, що Україна, як держава, відбулася. Слаба Богу, живемо в своїй Українській державі, пошановуємо своїх героїв та їхні подвижницькі справи. Інакше, як подвижництвом, не можна назвати заснування Кам'янець-Подільського державного українського університету. Перекочувалися фронти, змінювалися політичні барви урядів, але прозорливі посадовці уміли бачити перспективи для української культури й духовності. Указом Гетьмана Павла Скоропадського 1918 року і був відкритий університет.

Відкриття і функціонування університету продемонструвало прагнення українців мати свою національну школу, освіту рідною мовою, а також уміння українців об'єднувати задля великої мети – торжества національної ідеї, ідеї національної освіти та побудови Української держави! Це й повинно слугувати уроком сьогодні, коли часом бракує єдності, розуміння важливого» [10].

Це зворушливо відзначила в промові-подяці заступник директора Інституту педагогіки АПН України доктор філологічних наук, професор Н. Й. Волошина.

У Кам'янці-Подільському знання, природний талант, потужна експресія й організаторські здібності Євгенії Іванівни набули дальшого розвитку й реалізації. Історична необхідність – час боротьби за незалежність, розбудову суверенної української держави – визначила її роль промотора раніш окреслених подій, а життя і творчість Івана Огієнка, повернення його імені і спадщини в Україну стали зброєю, з допомогою якої вона невпинно дробила зашлакований менталітет опонентів, формувала національний світогляд і патріотичну позицію студентів, викладачів, жителів Хмельниччини та й України. Саме її позиція та активна діяльність визначили Кам'янець-Подільському педінституту роль штаб-квартири Товариства Івана Огієнка, хоча на законних підставах її могли б виконувати і Житомир, і Київ, і Львів, також пов'язані з життям і діяльністю І. Огієнка.

Неодноразово Євгенія Іванівна обиралася депутатом Кам'янець-Подільської міської ради (1980, 1982 і 1985, 2006 рр.).

Вона – відмінник освіти України (1997), до 10-ї річниці незалежності України нагороджена найвищою Кам'янець-Подільською міською відзнакою – медаллю «Честь і шана».

За велику роль у поверненні в Україну імені Івана Огієнка, його наукового доробку, особистий внесок у створення наукової огієнкіани Євгенії Іванівни присуджено звання лауреата Всеукраїнської науково-мистецької премії імені Івана Огієнка (1998)[1]. За сумлінну працю та значний особистий внесок у розвиток і зміцнення Української держави також відзначено Подякою Президента України (2003). За поданням голови Товариства Івана Огієнка Є.І. Сохацької лауреатами Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка стали ще троє кам'янчан – ректор Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, доктор історичних наук, професор О.М. Завальнюк (2009), професор Б.М. Негода (2010), письменник Мар'ян Красуцький (2011).

Є. І. Сохацька – активна діячка відродженого просвітницького руху, тривалий час очолювала Кам'янець-Подільську міську організацію «Просвіти».

Окрім всього, Євгенія Іванівна – прекрасна дружина, любляча мати й бабуся, разом з чоловіком Єротеєм Григоровичем виховала синів Максима та Олега, займається вихованням онуків, стала берегинею родини Сохацьких.

Список використаних джерел та літератури:

1. Діденко З. Хмельниччина має свого першого лауреата / З. Діденко // Подільські вісті.

– 1998. – 5 лют. (№ 14).

2. Завальнюк О.М. Сохацька Євгенія Іванівна / О.М. Завальнюк, А.Ф. Суровий // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський: Оіом, 2003. – Т. 1. – С. 414-425.

3. Іван Огієнко: «Тобі, Україно, віддав я всі сили...»: біобібліогр. покажч. / уклад.: Є. Сохацька, О. Трончук, В. Пархоменко. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет, 2008. – Вип. 1. – 76 с.

4. Прокопчук В.С. Перші кроки Центру огієнкознавства / В.С. Прокопчук // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта: наук. зб. – Кам'янець-Подільський, 2005. – С. 228-235. – (Серія історична і філологічна; вип. 2).

5. Його. Центр огієнкознавства Кам'янець-Подільського державного університету / Віктор Прокопчук // Хмельниччина: Дивокрай. – 2005. - № 1-2. – С. 83-86.

6. Його. Нове огієнкознавче видання: [рец. на кн.: Сохацька Є.І. «Молюся за весь Рідний край...» (Штрих до життєпису Івана Огієнка та його культурологічної діяльності). – Кам'янець-Подільський: Мошак М.І., 2007. – 276 с.] / В.С. Прокопчук // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта: наук. зб. – Кам'янець-Подільський, 2007. – С. 328-330. – (Серія історична та філологічна; вип. 4).

7. Сохацька Є.І. На варті українства: статті з літературознавчого та культурологічного доробку / Євгенія Сохацька. – Кам'янець-Подільський: Оіом, 2004. – 380 с.

8. Сохацька Є.І. «Молюся за весь Рідний край...» (штрихи до життєпису Івана Огієнка та його культурологічної діяльності) / Євгенія Сохацька. – Кам'янець-Подільський: Мошак М.І., 2007. – 276 с.

9. Сохацька Євгенія Іванівна (до 35-річчя науково-педагогічної діяльності): біобібліогр. покажч. / Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка, Наук. б-ка; [уклад.: В.М. Пархоменко, О.В. Веселовська; редкол.: О.М. Завальнюк (голова), В.С. Прокопчук (відп. ред.)]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2009. – 28 с. – (Серія: Постаті в освіті і науці; вип. 9).

10. Святкування 90-річчя Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: зб. матер. / упорядник, автор вступної статті О.Б. Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 54.

Блажевич О.І.,
старший викладач
(м.Хмельницький)

Блажевич Ю.І.,
старший викладач
(м.Хмельницький)

Килим долі Надії Пукас – подільської поетеси, композиторки і співачки

В статті досліджено і проаналізовано життєвий шлях та творчий доробок знаної української майстрині слова і пісні Надії Лаврентіївни Пукас, нашої землячки з Городоччини, яка й нині прославляє в Україні і світі наш рідний край і найкращі людські почуття.

Ключові слова: *Надія Пукас, поезія, пісня, музика, Поділля, Хмельницький.*

«У її віршах, у її піснях – зітхання закоханої жінки, шелест стиглого колосу, щасливий сміх дитини. Ця книга зіткана сонячним саявом, зрошена жіночою сльозою, пропахла ранковим цвітом, вечірньою зорею», – так говорить про творчість Надії Лаврентіївни Пукас у передмові до однієї із збірок її поезії «Надія» [1, с. 2].